

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-30988 מפלגת העבודה הישראלית ואח' נ' מנהל הבחירות בעיר חיפה ואח'

תיק חיצוני:

בפני כב' הנשיא רון שפירא

עותרים

1. מפלגת העבודה הישראלית
2. גיא בוס-עו"ד ממלא מקום ב"כ מפלגת העבודה
3. רשימת חיים בחיפה
4. ד"ר עינת קליש רותם
- ע"י עוה"ד איתן הברמן, עו"ד אורי הברמן ועו"ד מישל נגר

נגד

משיבים

1. עופר שפר מנהל הבחירות בעיר חיפה
- ע"י עו"ד יוסף דאוד, פרקליטות אזרחית ומנהלית מחוז חיפה
2. רשימת אוהבי חיפה בראשון ישראל סביון
- ע"י עוה"ד איתמר ענבי ויונתן פרידמן
3. רשימות אשר אושרו ע"י מנהל הבחירות לפי רשימת תפוצה
4. רשימת "חיפה המתחדשת" בראשות דוד עציון
- ע"י עוה"ד אושרי שלוש וליאור דץ
5. מר אסי נחום – הגיש מכתב. לא התייצב לדיון

פסק דין

הרקע לעתירה:

- 1
- 2 בפני עתירה לפי סעיף 42(א) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), תשכ"ה – 1965 (להלן: "חוק
- 3 הבחירות"), בגדרה מתבקש ביהמ"ש להורות על ביטול החלטת מנהל הבחירות מיום 9.10.2018 לפיה
- 4 פסולה רשימת "חיים בחיפה", העותרת מס' 3 וכן להורות על ביטול החלטת מנהל הבחירות מיום
- 5 9.10.2018 הפוסלת את מועמדותה של העותרת מס' 4 לכהונה כראשת העיר חיפה. לחילופין, מבוקש
- 6 לקבוע כי אופן הגשת הרשימות של העותרת 3 והמשיבה 2 בחתימתו של מ"מ ב"כ מפלגת העבודה,
- 7 העותרת 2, הוא בבחינת "ליקוי", עליו מנהל הבחירות היה צריך להודיע לעותרים 1-2 (העותרת 1 היא
- 8 מפלגה רשומה והעותרת 2 הוא ממלא מקום בא כוחה), זאת בהתאם לסעיף 40 לחוק הבחירות, ולאפשר
- 9 את תיקון הליקוי. לצד זה מבוקש לקבוע כי אופן הגשת הרשימות (של העותרת 3 והמשיבה 2) הוא
- 10 בבחינת "ליקוי", אך בחירת מנהל הבחירות איזו רשימה לפסול הייתה שלא כדין וכי היה על מנהל
- 11 הבחירות לפעול בדרך אחרת, בין באמצעות הענקת הבחירה בידי ב"כ המפלגה, העותרת 2, או באמצעות
- 12 אישור העותרת 3 כרשימה שהוגשה ראשונה וכן כזו שאישורה מביא לתוצאה שפגיעתה פחותה.
- 13 לחילופי חילופין מבוקש מתן כל סעד נדרש אחר כדי לאפשר קיומן של בחירות מלאות בעיר חיפה
- 14 בהשתתפות כל מי שביקש להביא עצמו לבחירת הציבור.
- 15 העותרת 1, מפלגת העבודה, הגישה למנהל הבחירות בחיפה, בתוך המועדים הקבועים בדיון, רשימת
- 16 מועמדים (העותרת 3) וכן הצעת מועמדת לראשת העיר (העותרת 4). בנוסף לכך הגישה מפלגת העבודה

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-30988 מפלגת העבודה הישראלית ואח' נ' מנהל הבחירות בעיר חיפה ואח'

תיק חיצוני:

1 ביחד עם סיעה של המועצה היוצאת, רשימה משותפת נוספת (המשיבה 2). ביום 10.9.2018 הודיע
2 מנהל הבחירות כי פסל את הרשימה שהגישה מפלגת העבודה לבדה (העותרת 3) וכפועל יוצא מפסילה
3 זו פסל גם את המועמדת שהציעה מפלגת העבודה לכהונה כראשת העיר, העותרת 4.

טענות הצדדים:

4 העותרים טוענים כי החלטות מנהל הבחירות מיום 10.9.2018 מבוססות על פרשנות שגויה של הדין.
5 נטען כי הן מרחיבות את עילות הפסילה הקבועות בדין מעבר לגבולותיהן הטבעיים ושוללות, בלא
6 הצדקה, את זכות הבחירה ואת הזכות להיבחר. נטען כי מנהל הבחירות פסל את העותרת 3 והעותרת
7 4 על בסיס פרשנותו לסעיף 35(א) לחוק הבחירות לאחר שקבע שמפלגת העבודה הגישה שתי רשימות
8 מועמדים והעותר 2, ב"כ המפלגה, חתם הן על רשימת המועמדים של המשיבה 2 והן על רשימת
9 המועמדים של העותרת 3, ולכן רשימת העותרת 3 נפסלה. הודעת הפסילה של הרשימה גררה
10 בעקבותיה באורח אוטומטי את פסילתה של העותרת 4 שהוצעה לראשות העיר מטעם רשימה זו.

11 לטענת העותרים, הגשת רשימה משותפת בנוסף לרשימה "בלעדית" אינה חוטאת ללשון החוק
12 המאפשרת הגשת רשימה "אחת בלבד". הגשה של רשימה משותפת אינה מהווה מיצוי של זכותם של
13 יחידי מרכיביה להגשת רשימה. כלומר, נטען כי כל אחד מהשותפים ברשימה המשותפת זכאי להגיש
14 גם רשימה נפרדת משלו. לחילופין נטען כי גם אם יסודה של ההגשה בשגגה, וההגשה של הרשימה
15 העצמאית ממצה את הזכות להגיש רשימה משותפת, לא היה מקום לפסילת הרשימה. נטען כי סעיף
16 35(ד) לחוק הבחירות אינו מקור חוקי לפסילת רשימות המוגשות שלא על ידי "קבוצת בוחרים",
17 ובהעדר הוראה חוקית מפורשת המחייבת פסילה, הרי שההגשה הכפולה היא לכל היותר "ליקוי"
18 שמנהל הבחירות היה חייב לאפשר את תיקונו בדרך של מתן הודעה בהתאם לסעיף 40 לחוק הבחירות,
19 על מנת שהגוף המגיש יבחר איזה רשימה הוא מותיר מבין השתיים שהגיש. נטען כי הפרשנות של
20 מנהל הבחירות היא פרשנות חדשה ושאינה נכונה ולא היה צריך לנקוט אותה בלא התראה ברורה
21 לפני הבחירות. לחילופין נטען כי גם אם הליקוי אינו בר תיקון, אין לקבוע כי דינן של שתי הרשימות
22 להיפסל ויש לאשר את העותרת 3, אשר הוגשה ראשונה בזמן וכדין. נטען כי אין בהגשה מאוחרת כדי
23 להטיל מום בהגשה קודמת ותקינה. כן נטען כי אישור העותרת 3 היא הפעולה הפוגעת פחות בזכות
24 החוקתית. עוד נטען כי עקרונות כלליים של המשפט הציבורי שוללים את הפרשנות המשתקפת מבעד
25 להחלטות מנהל הבחירות ומצדיקים את מתן הסעדים שהתבקשו.

26 העותרים טוענים כי מאז ומעולם רשאית הייתה מפלגה להגיש רשימה בלעדית שלה בד בבד עם הגשת
27 רשימה משותפת יחד עם מפלגות אחרות. כן נטען כי משעה שהשתנה משטר המימון ביום 1.7.2018
28 עם תיקון הוראות חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג – 1993 (להלן: "חוק המימון"),
29 ממילא השתנתה גם מדיניות ההגשה. נטען כי כוונת המחוקק בתיקון חוק המימון הייתה לאפשר
30 למפלגה אחת לממן גם סיעת בת וגם רשימת בת באותו תחום הישוב ומכך יש להסיק כי המחוקק גם
31 אפשר למפלגה אחת להגיש מספר רשימות באותו ישוב. נטען כי אם היה ספק בדבר קודם לתיקון חוק
32

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-30988 מפלגת העבודה הישראלית ואח' נ' מנהל הבחירות בעיר חיפה ואח'

תיק חיצוני:

- 1 המימון, הרי שהוא נעלם אחריו וחזקה על המחוקק שלא השחית דבריו לריק. על כן, נטען כי שומה
2 היה על מנהל הבחירות לפרש את חוקי הבחירות בצורה הרמונית ולראות את החוקים כרקמה
3 חקיקתית אחת. לכן נטען כי אין זכותה של מפלגה להגיש רשימה באה לכדי מיצוי באמצעות הגשת
4 רשימה משותפת עם גורם אחר ולכן שגה מנהל הבחירות כאשר פסל את העותרת 3 ואת מועמדותה
5 של העותרת 4.
- 6 עוד טוענים העותרים כי גם אם נפלה שגגה באופן הגשת הרשימות, אין משמעות הדבר כי תוצאתו
7 היא פסילה. נטען כי הכלל הוא כי במקרה בו מוגשת רשימה שלא לפי הוראות החוק, נותן מנהל
8 הבחירות בידי מגיש הרשימה את האפשרות לתקן את הפגמים שנפלו ברשימה בתוך המועדים
9 הקבועים בחוק. נטען כי פסילה של רשימה היא האפשרות האחרונה וכי המחוקק קבע רשימה סגורה
10 של מקרים בהם תפסל הרשימה ללא יכולת תיקון (סעיף 40 לחוק הבחירות). נטען כי יתר הליקויים
11 ניתנים לתיקון וחובה על מנהל הבחירות לאפשר את תיקונם.
- 12 כן טוענים העותרים כי סעיף 35(ד) לחוק הבחירות, עליו נשענה החלטת מנהל הבחירות, אינו מתייחס
13 לגוף מגיש אלא רק ליחיד בקבוצת בוחרים ורק ל"חתימות תמיכה". נטען כי מנהל הבחירות סבור כי
14 סעיף קטן (ד) מתייחס לכל ארבעת הגופים הרשאים להגיש רשימת מועמדים בבחירות, אך גישה זו
15 מהווה עיוות של הוראת החוק, מכיוון שסעיף קטן (ד) מתייחס לקבוצת הבוחרים בלבד. נטען כי
16 תכלית הסעיף לשמר ולהבטיח את הקשר שבין אדם לבין מפלגתו ומכאן באה ההוראה החוקית בסעיף
17 קטן (ד) לפיה מי שחתם על יותר מרשימת מועמדים אחת חתימותיו בטלות.
- 18 העותרים טוענים עוד כי שאלות של פסלות רשימות מחייבות פרשנות זהירה ומצמצמת, שכן
19 משמעותן פגיעה במי שמבקש להציב עצמו לבחירת הבוחרים ופגיעה באלה הרוצים להצביע עבורו.
20 מדובר בפגיעה משמעותית בזכות לבחור ולהיבחר. לכן נטען כי יש לפסול רשימה רק כשאינו מנוס
21 והפרשנות של כללי הפסילה תהא מצמצמת ככל שניתן והפסילה מחייבת הסמכה מפורשת וברורה של
22 דבר חקיקה ראשי. נטען כי גם אם אין מנוס מפסילה כאשר שתי רשימות מוגשות על ידי גוף אחד, יש
23 לצמצם את הפסילה ולהסתפק בפסילת רשימה אחת, שהרי לפחות אחת מבין השתיים הוגשה כדין.
24 נטען כי אפשרות אחת היא להעדיף את הרשימה שהגישה ראשונה בזמן, שכן בשעה שהוגשה הרשימה
25 הראשונה סיבת הפסילה לא התקיימה. נטען כי במקרה זה גישה זו מחייבת את אישורה של העותרת
26 3 ואישורה של העותרת 4 כמועמדת לכהונת ראשת העיר. עוד נטען כי האפשרות השנייה היא
27 שהבחירה בין הרשימות תיעשה בדרך המקטינה את הפגיעה בזכות יסוד ומנהל הבחירות ישקול איזו
28 פסילה תביא לתוצאה קשה יותר מבחינת הזכות להיבחר בבחירות. נטען כי במקרה זה פסילת מפלגת
29 העבודה מהגשת הרשימה המשותפת, המשיבה 2, לא תביא לפסילת הרשימה, אלא לפסילת חלקה של
30 מפלגת העבודה ברשימה. רשימה זו עדיין תהיה זכאית להתמודד בבחירות. מנגד, נטען כי פסילת
31 רשימת הבת, העותרת 3, תביא לפסילה מלאה ומניעת השתתפות בבחירות ומניעת מועמדות לכהונה
32 כראשת עיר. לכן נטען כי פסילת חלקה של מפלגת העבודה במשיבה 2 היא ההחלטה הסבירה
33 והמידתית מבין שתי האפשרויות.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-30988 מפלגת העבודה הישראלית ואח' נ' מנהל הבחירות בעיר חיפה ואח'

תיק חיצוני:

- 1 המשיב 1 טוען כי דין העתירה להידחות היות והחלטתו ראויה ולא דבק בה כל רבב. נטען כי הן רשימת
2 העותרת 3 והן רשימת המשיבה 2 הוגשו מטעם מפלגת העבודה, בניגוד לסעיף 35(א) לחוק הבחירות
3 ובניגוד לסעיף 35(ד) לחוק הבחירות ולכן ביטל המשיב 1 את חתימת מפלגת העבודה על שתיהן.
4 התוצאה היא שהרשימה של העותרת 3 נפסלה ואילו רשימת המשיבה 2 לא נפסלה היות וזו הוגשה
5 בנוסף גם מטעם סיעה יוצאת.
- 6 באשר לטענת העותרים כי מפלגה רשאית להגיש רשימה משותפת נוסף על רשימה עצמאית טוען
7 המשיב 1 כי יש לדחות טענה זו היות ולטעמו גם "הליכה" ברשימה משותפת אינה יוצרת גוף משפטי
8 חדש ומבטלת את מרכיבי הרשימה, במיוחד לעניין סעיף 35 לחוק הבחירות. נטען כי חוק המימון אכן
9 מאפשר לסיעה בכנסת לממן כמה רשימות אך אין בכך כדי להשליך על הוראות סעיף 35 לחוק
10 הבחירות שעניינו ההגשה עצמה. נטען כי דווקא הוראות חוק המימון שוללות את הפרשנות של
11 העותרים לפיה רשימה משותפת הופכת להיות "תרכובת" בבחינת "חומר חדש" ואינה "תערובת" של
12 מרכיביה הקודמים. נטען כי חוק המימון רואה ברשימה המשותפת כתערובת של מרכיביה הקודמים,
13 כשכל מרכיב שומר על עצמאותו, אופיו וזהותו. כך למשל, נקבע בסעיף 8 של חוק המימון כי על ב"כ
14 הסיעות/מפלגות המרכיבות את הרשימה המשותפת להודיע לשר במשותף מי הן הסיעות המרכיבות
15 אותה ומהו יחס החלוקה ביניהן לעניין המימון. כן נטען כי הוראת סעיף 8א' לחוק המימון קובעת כי
16 סכום המימון לרשימה המשותפת יחולק בין הסיעות המרכיבות אותה לפי יחס חלוקה בהתאם לחוק
17 המימון, ואילו סעיף 8ב' לחוק המימון קובע איסור על העברת כספים בין סיעות המרכיבות את
18 הרשימה המשותפת למעט בדרך המפורטת בסעיף. עוד טוען המשיב 1 כי כלל ההרמוניה החקיקתית
19 מורה לנו כי בבואנו לפרש דבר חקיקה יש לעשות זאת באופן שימנע הוראות מנוגדות והתנגשות
20 פנימית בין דברי חקיקה שונים. המשיב 1 טוען כי תכליתו של חוק המימון הינה הסדרת מימוןם של
21 רשימות ומועמדים בבחירות, בכך שהוא קובע תנאים של זכאות למימון, סכומו של המימון ואופן
22 חישובו, אופן חלוקתו בין סיעות רשימה משותפת וכיו"ב. נטען כי תכלית חוק הבחירות הינה קביעת
23 הזכויות לבחור ולהיבחר, מגבלותיהן, הסדרת הגשת מועמדות, אופן ניהול הבחירות וכיו"ב. תכליות
24 שני החוקים שונות ומרוחקות ואין שניהם עוסקים בתכליות קרובות, הגם ששניהם עוסקים בבחירות,
25 כל אחד מנקודת מבט שונה. על כן, נטען כי אין ללמוד פרשנות להוראות חוק הבחירות מהוראות חוק
26 המימון. ולא עוד, אלא ככל שאכן יש ללמוד פרשנות כאמור, הרי שהדבר רק מחזק את טענת המשיב
27 1 כי גופים המרכיבים רשימה משותפת שומרים דווקא על זהותם העצמאית ועדיין אפשר לראות בגוף
28 המשותף כתערובת של מרכיביו ולא כתרכובת שלהם.
- 29 לעניין טענת העותרים כי חקיקה מאוחרת משפיעה על פרשנות של חקיקה מוקדמת טוען המשיב 1 כי
30 הכלל אינו חל בענייננו היות ואנו עוסקים בשני דברי חקיקה שונים שכל אחד אמון על תכלית אחרת,
31 הגם ששניהם לכאורה עוסקים בבחירות. עוד נטען כי דווקא בשל קרבה עניינית מסוימת בין תחום
32 מימון של סיעות ומפלגות ובין עצם מימושה של הזכות היסודית לבחור ולהיבחר שומה להניח כי אם
33 חפץ המחוקק לחולל גם בחוק הבחירות שינוי תכליתי, נוכח תיקוני חקיקה שבוצעו לאחרונה בחוק

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-30988 מפלגת העבודה הישראלית ואח' נ' מנהל הבחירות בעיר חיפה ואח'

תיק חיצוני:

1 המימון, וכדי לחולל לראשונה סינכרוניזציה, כביכול, בין שני החוקים, כפי שטוענים העותרים, היה
2 עושה כן פוזיטיבית, במפורש, בדרך של תיקון עקיף, ולא מותיר את שדה הפרשנות חשוף לתיאוריות
3 בדבר צורך בהרמוניה חקיקתית.

4 המשיב 1 טוען כי מעבר להוראות החוק המדברות בעד עצמן מצב הדברים הובהר לעותרים עוד בטרם
5 מועד הגשת הרשימות וצוין מפורשות כי כל גוף יכול להגיש רשימה אחת בלבד בכל רשות מקומית וכי
6 סוגיית הגשת הרשימות היא נפרדת ואינה קשורה להוראות חוק המימון.

7 באשר לטענת העותרים כי מדובר בליקוי שנפל בשגגה שהינו בר תיקון מכוח סעיף 40 לחוק הבחירות
8 טוען המשיב 1 כי עניין לנו בליקוי המנוגד להוראת סעיף 35(א) לחוק הבחירות ועם ביטול חתימת
9 ממלא מקום ב"כ המפלגה על הרשימה העותרת, כמו גם על הרשימה המשיבה, התוצאה הייתה
10 שעומדת לפנינו רשימה שלא הוגשה על ידי אחד מהגופים המנויים בסעיף 35(א) ולכן משלא הוגשה
11 ובאה לעולם רשימה הלכה למעשה, אין רשימה אשר ניתן לתקן ליקוי בה. נטען כי מדובר בליקוי
12 שאינו בר תיקון, ליקוי היורד לשורשו של עניין הפוסל את הרשימה העותרת. נטען כי לא כל ליקוי
13 ניתן לריפוי על יסוד הוראת סעיף 40 לחוק הבחירות וכזה הוא הליקוי בענייננו. נטען כי סעיף 40 אינו
14 מאפשר תיקון ליקויים המביאים לפסילתה של רשימה, כפי שנפסק, והליקוי בענייננו אכן מביא
15 לפסילת הרשימה העותרת.

16 באשר לטענות העותרים בנוגע לגוף עליו חל סעיף 35(ד) וטענתם כי סעיף זה חל רק כאשר מוגשת
17 רשימה בידי קבוצת בוחרים טוען המשיב כי אין בסיס לטענה זו. נטען כי סעיף 35(ד) הוא סעיף קטן
18 בסעיף 35 שכותרת השוליים שלו הינה "רשימות מועמדים" (בתוך פרק ד' לחוק שכותרתו "רשימות
19 מועמדים") והוראות הסעיף והפרק חלים על כל רשימת מועמדים, אלא אם נאמר במפורש אחרת.
20 זאת ועוד, נטען כי כאשר המחוקק ביקש להתייחס רק לרשימה שהוגשה על ידי קבוצת בוחרים, עשה
21 זאת במפורש. כך למשל, בסעיף 35(ב) ובסעיף 35(ו). נטען גם כי אין לקבל את הפרשנות המוצעת על
22 ידי העותרים הנעדרת כל עיגון בלשון הסעיף ובתכליתו לפיה יש להבדיל בין הגשת רשימה לבין חתימה
23 עליה, כאילו ש"חתימה" הנזכרת בסעיף 35(ד) מתייחסת רק לרשימה המוגשת על ידי קבוצת בוחרים
24 ולא על ידי סיעה/מפלגה/סיעה יוצאת. נטען כי רציונל האפשרות להגשה לפי סעיף 35(ז), שאף הוא
25 מדבר ולא בכדי בחתימות, כפי שהוסבר בדיון בכנסת, ממנו מצטטים העותרים, היה מניעת
26 מניפולציות בצורה של "ריצה" להחתיים יותר מהמספר המינימלי של "תומכים" ובכך "לנטרל"
27 תומכים פוטנציאליים לרשימות אחרות אולם אין בכך כדי להביא למסקנה לאי תחולת סעיף קטן (ד)
28 והכלל שנקבע במסגרתו על כלל רשימות המועמדים לסוגיהן ולכך שלא נדרשות "חתימות" במקרה
29 שמוגשת רשימה בהתאם לסעיף קטן (ז) כאמור, אלא חתימות של גורמים אחרים כביכול, קרי סיעה,
30 מפלגה, סיעה יוצאת. נטען כי כל החתימות הנדרשות בסעיף 35 על תני סעיפיו הן חתימות קיום
31 היורדות לשורש עצם קיומה של הרשימה. כן נטען כי עצם הדרישה הפוזיטיבית לחתימת ב"כ גוף/ים
32 בהתאם לסעיף קטן (ז) שוללת את טענת העותרים ובנוסף ניתן בחתימת ב"כ הגוף/ים כחתימה

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-30988 מפלגת העבודה הישראלית ואח' נ' מנהל הבחירות בעיר חיפה ואח'

תיק חיצוני:

- 1 קונסטרוקטיבית של אלה התומכים באותו גוף כתומכים מטעמו באותה רשימה וב"כ חותם בשם
2 בבחינת חד הם.
- 3 המשיב 1 טוען כי העותרים טוענים לשינוי מדיניות של המפקח הארצי על הבחירות המחייב לטעמם
4 התראה זמן מספיק מראש, אך עיון בנספח 9 של העתירה מעלה שחסר בו ציון מה כן נעשה בעבר
5 כאשר נתקלו במקרה בו הגישה מפלגה אחת שתי רשימות. נטען כי הנספח חסר גם ציון שהדבר קרה
6 בכלל בעבר. לכן נטען כי משקלו ותרומתו של הנספח לדיון הנוכחי מוטלים בספק אמפירי ויש להתעלם
7 ממנו. המשיב 1 טוען כי הוראות חוק הבחירות הרלוונטיות לענייננו מצויות בו מימים ימימה ואין
8 בפנינו שינוי חקיקה או שינוי מדיניות או אפילו שינוי גישה, אלא יישום הוראות החוק.
- 9 באשר לטענות העותרים כי יש לפסול את רשימת המשיבה 2 ולא את רשימת העותרת 3 טוען המשיב
10 1 כי רק הרשימה העותרת נפסלה ואין מדובר בחוזים המביאים לידי ביטוי בראש ובראשונה מפגש
11 רצונות וולנטרי של הצדדים וכאשר מדובר בזכות לבחור ולהיבחר ובהסדרת הליכי הבחירות יש
12 חשיבות רבה במילוי קפדני של הוראות חוק הבחירות לטובת האינטרס הציבורי כולו.
- 13 בכל הנוגע להצעות העותרים באשר לשאלה איזה רשימה תיפסל טוען המשיב 1 כי אין לקבל את
14 ההצעה להעדיף את הרשימה שנמסרה למשיב ראשונה בזמן. נטען כי "התאונה המשפטית" המתוארת
15 בעתירה נוצרה עם חתימת אותו ממלא מקום ב"כ המפלגה על שתי הרשימות ולא בעת מסירתן
16 למשיב. נטען כי "תאונה" זו מצאה פתרונה בסעיף 35(ד) לחוק הבחירות הקובע כי חתימה זהה תימחק
17 משתי הרשימות. לפיכך, נטען כי אין בפנינו כל לקונה או חסר בחקיקה הדורש השלמתו, אלא
18 המחוקק אמר את דברו. כן נטען כי המשמעות היחידה של מועד הגשת החוברת רלוונטית רק לשאלה
19 האם זו הוגשה במסגרת המועדים שנקבעו לכך בחוק הבחירות ובתקנות מכוחו ולא מעבר לכך. נטען
20 כי הוראות חוק הבחירות בעניין ברורות וחד משמעיות וכאשר המחוקק ביקש לתת עדיפות על פי
21 מועד ההגשה הוא עשה זאת במפורש, לדוגמה בסעיף 39(ה) לחוק.
- 22 באשר להצעת העותרים לנקוט בדרך המקטינה את הפגיעה בזכות יסוד ובכך להכשיר את הרשימה
23 העותרת יחד עם הכשרת הרשימה המשיבה היות והאחרונה הוגשה גם על ידי סיעה יוצאת טוען
24 המשיב 1 כי שתי הרשימות הוגשו על ידי אותם חותמים (בחלקם), דבר שפסל את חתימתם והביא
25 לפסילת העותרת. נטען כי סעיף 35(ד) קבע את נוסחת ההכרעה ולפיכך אין להכניס נוסחת הכרעה
26 שונה. כן נטען כי הכלל שנקבע מאזן כראוי את הזכויות והאינטרסים המעורבים ואין להידרש למבחן
27 המידתיות אותו מציעים העותרים.
- 28 המשיבה 2 טוענת כי בכל הנוגע לסעיף 35(ד) לחוק הבחירות צודקים העותרים וסעיף זה חל רק על מי
29 שנכלל ברשימה שהוגשה על ידי קבוצת בוחרים שנתמכו ב-200 חתימות ואינו בא לחסום מפלגה מלתת
30 תמיכתה לשתי רשימות מתמודדות. עם זאת, המשיבה 2 אינה מסכימה עם טענת העותרים כי אם
31 נמצא פגם ברשימת העותרת 3 יש להכשיר אותה באמצעות פגיעה ברשימת המשיבה 2. נטען כי רשימת
32 המשיבה 2 הוגשה כרשימה משותפת הן על ידי העותרת 1, מפלגת העבודה, והן על ידי סיעה יוצאת

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-30988 מפלגת העבודה הישראלית ואח' נ' מנהל הבחירות בעיר חיפה ואח'

תיק חיצוני:

1 במועצת העיר הקיימת, סיעת אוהבי חיפה. לכן גם אם תתקבל פרשנות המשיב 1 ותיפסל חתימת
2 מפלגת העבודה, עדיין נותרת בתוקפה חתימת סיעה במועצה היוצאת אשר די בה לפי חוק הבחירות
3 כדי להביא למסקנה אליה הגיע המשיב 1 לפיה רשימת המשיבה 2 הוגשה כדין.
4 המשיבה 4 רשימת "חיפה מתחדשת" טוענת כי יש לדחות את העתירה שעניינה במתן פרשנות שגויה
5 ומטעה לחוק הבחירות במטרה להסתיר את הפגם המהותי ואת ההתנהלות הפסולה שנקטו העותרים.
6 נטען כי העותרים ידעו כבר בחודש אוגוסט כי התנהלותם מנוגדת לחוק ולא ניתן להגיש שתי רשימות
7 באותה רשות מקומית, אך העדיפו במודע לקחת את הסיכון ולהגיש את שתי הרשימות מתוך הנחה
8 שבמקרה הגרוע יאפשרו להם לתקן תוך התעלמות מהפגיעה בערך השוויון ובהליך הדמוקרטי ולכן
9 אין לעותרים להלין אלא על עצמם. נטען כי מנספח 8 לעתירה עולה באופן ברור כי מפלגת העבודה
10 ידעה שאסור לה להריץ שני מועמדים ולכן פנתה למפקח על הבחירות.

דיון והכרעה:

11 הצדדים הגישו נימוקים מפורטים במסגרת כתבי הטענות וטענו בנוסף בע"פ ארוכות בפני בית
12 המשפט. לאחר שהושלם הטיעון הוגשו לבית המשפט גם הפניות משלימות לפסקי דין נוספים מטעם
13 העותרת ותגובה מטעם המשיב 1. כל אלו הוגשו בלא שהתבקשה רשות להגשתם, וממילא מבלי
14 שניתנה. עם זאת, ובשים לב למהות המחלוקת, הובאו גם דברים אלו בחשבון במסגרת מכלול שיקולי
15 בית המשפט. יוער כי בנוסף הוגש לתיק בית המשפט מכתב מאת אזרח בשם אסי נחום אשר ביקש
16 לאפשר את הכשרת רשימת העותרים ומועמדות העותרת. בקשתו עמדה לנגד עיני. עם זאת, לאחר
17 שבחנתי את טענות הצדדים ואת החלטות המשיב 1 הגעתי למסקנה כי יש לדחות את העתירה שכן
18 הגשת שתי רשימות מועמדים מטעם העותרת 1, מפלגת העבודה, עמדה בניגוד להוראות סעיף 35(א)
19 לחוק הבחירות ולכן בדין נפסלה הגשת שתי הרשימות על ידי מפלגת העבודה, וכפועל יוצר מכך נפסלה
20 הרשימה העותרת והמועמדת מטעמה לראשות העיר.
21

22 כאמור לעיל, העותרת 1, מפלגת העבודה, הגישה למנהל הבחירות בחיפה, בתוך המועדים הקבועים
23 בדין, רשימת מועמדים (העותרת 3) וכן הצעת מועמדת לראשת העיר (העותרת 4). בנוסף לכך הגישה
24 מפלגת העבודה ביחד עם סיעה של המועצה היוצאת, רשימה משותפת (המשיבה 2). ביום 10.9.2018
25 הודיע מנהל הבחירות כי פסל את הרשימה שהגישה מפלגת העבודה לבדה (העותרת 3) וכפועל יוצא
26 מפסילה זו פסל גם את המועמדת שהציעה מפלגת העבודה לכהונה כראשת העיר, העותרת 4.

27 בהחלטת מנהל הבחירות מיום 9/10/2018 נכתב כי רשימת העותרת 3 נפסלה מכיוון שנמצאו בה
28 ליקויים וכי הליקויים הינם שאין חתימת בא כוח מגיש וכי בא כוח מגיש מטעם סיעה/מפלגה – העבודה
29 הישראלית – הגיש כבא כוח ביותר מרשימה אחת. כמו כן, בהחלטה מאותו תאריך בעניינה של העותרת
30 4 נכתב כי הרשימה מטעמה נפסלה וכי מועמד לראש רשות חייב להיות ראשון ברשימה מאושרת.
31 כפועל יוצר מכך, משנפלה הרשימה נפסלה גם המועמדת.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-30988 מפלגת העבודה הישראלית ואח' נ' מנהל הבחירות בעיר חיפה ואח'

תיק חיצוני:

1 לאחר שפנו העותרים למנהל הבחירות בבקשה כי ינמק החלטתו, כתב מנהל הבחירות במכתבו מיום
 2 11/10/2018, כי בהתאם לסעיף 35(א) לחוק הבחירות, מפלגה רשאית להגיש "רשימת מועמדים אחת
 3 בלבד". כן נכתב בהחלטה כי בהתאם לסעיף 35(ד) לחוק "מי שחתם על יותר מרשימת מועמדים אחת
 4 – חתימותיו בטלות". עוד נכתב כי מאחר ומפלגת העבודה הגישה שתי רשימות מועמדים ועו"ד גיא
 5 בוס, מ"מ ב"כ המפלגה, חתם הן על רשימת המועמדים "אוהבי חיפה בראשות ישראל סביון" והן על
 6 רשימת המועמדים "חיים בחיפה", ההגשה מטעם מפלגת העבודה פסולה. על כן, רשימת "חיים
 7 בחיפה" (העותרת 3) נפסלה. עוד צוין כי מאחר ורשימת "אוהבי חיפה בראשות ישראל סביון" הוגשה
 8 גם מטעם סיעה יוצאת, הרשימה האמורה לא נפסלה.

9 כאמור, הנני סבור כי בדין פסל המשיב 1 את רשימת העותרת 3 ואת מועמדותה של העותרת 4 שכן
 10 בהתאם לסעיף 35(א) לחוק הבחירות סיעה/מפלגה רשאית להגיש רשימת מועמדים אחת בלבד.

11 ראשית יצוין כי אין ספק בדבר חשיבותה של הזכות לבחור ולהיבחר, אך אין מדובר בזכות בלתי
 12 מוגבלת ומימושה מחייב קביעת הסדרים שיאפשרו מימוש יעיל, הוגן ושוויוני של הזכות. כך נקבע גם
 13 בפסיקה [בג"צ 8238/96 אבו עראר נ' שר הפנים, פ"ד נ"ב(4) 26 (1998); בג"צ 3166/14 גוטמן נ' היועץ
 14 המשפטי לממשלה (12/03/2015)].

15 סעיף 35 לחוק הבחירות קובע כך:

16 "35. (א) רשאיות להגיש רשימת מועמדים אחת בלבד כל קבוצת בוחרים
 17 המונה 200 איש או שני אחוזים ממספר הבוחרים שבמידע הפנקס
 18 ביום הקובע, כהגדרתם בסעיף 16(א), הכל לפי המספר הקטן יותר,
 19 וכן כל סיעה של הכנסת, כל מפלגה וכל סיעה של המועצה היוצאת.

20 (ב) רשימת מועמדים תכיל שמות של זכאים להיבחר שהסכימו
 21 להכללת שמם ברשימה; מספר המועמדים לא יפחת משליש מספר
 22 חברי המועצה העומדת לבחירה ולא יהיה יותר מכפל אותו מספר;
 23 השמות יהיו מסומנים כל אחד במספר סידורי; הרשימה תפרט ביחס
 24 לכל מועמד את הפרטים שייקבעו בתקנות.

25 (ג) רשימת מועמדים המוגשת על ידי קבוצת בוחרים תיחתם בידי
 26 המגישים על גבי טופס שנקבע בתקנות כשכל הפרטים ממולאים
 27 כראוי וכינוי הרשימה ושמות מועמדיה מפורשים כסדרם; אל
 28 הרשימה יצורף תצהיר של בא-כוח הרשימה המאמת את כל
 29 החתימות; בלא תצהיר כאמור לא תקובל הרשימה.

30 (ד) מי שחתם על יותר מרשימת מועמדים אחת – חתימותיו בטלות.

31 (ה) מי שחתם על רשימת מועמדים לא יוכל לחזור בו מחתימתו;
 32 מותו לא יפסול את חתימתו.

33 (ו) הוגשה רשימת מועמדים על ידי קבוצת בוחרים, כל החתימות
 34 אחרי 250 הראשונות לא יתחשבו בהן לצורך סעיף זה.

35 (ז) רשימת מועמדים המוגשת על ידי סיעה של הכנסת או על ידי
 36 סיעה של המועצה היוצאת, או על ידי מפלגה, תיחתם בידי בא-כוח
 37 הסיעה או המפלגה או ממלאי מקומם; רשימת מועמדים המוגשת על
 38 ידי שניים או יותר מהגופים המפורטים כאמור, תיחתם בידי באי-
 39 כוחם של כל אחד מגופים אלה בצירוף הסכמתם להגשת הרשימה

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-30988 מפלגת העבודה הישראלית ואח' נ' מנהל הבחירות בעיר חיפה ואח'

תיק חיצוני:

1 במשותף עם כל אחד מיתר הגופים.
2 (ח) רשימת מועמדים, בצירוף הסכמת המועמדים בכתב או במברק,
3 תוגש למנהל הבחירות לא יאוחר מהיום ה-33 לפני יום הבחירות; ימי
4 ההגשה, שעותיה ומקומה, ייקבעו בתקנות.
5 (ט) מנהל הבחירות לא יקבל רשימת מועמדים שנעשה בה אחד
6 משינויים אלה: החלפת מועמד פלוני במועמד אחר, מחיקה או הוספה
7 של שם מועמד, שינוי סדר רישומו של מועמד ברשימה או שינוי
8 המספר הסידורי שליד שם המועמד.
9 (י) עם קבלת רשימת מועמדים יאשר מנהל הבחירות בכתב את
10 הגשתה, בציון היום והשעה".
11 (ההדגשות הוספו. ר.ש.).
12

13 בהתאם לסעיף 35(א) הנ"ל כל מפלגה/סיעה רשאית להגיש רשימת מועמדים אחת בלבד. נראה אף
14 כי סעיף 35(ז) בא להבטיח את התקיימותם בפועל של סעיפים 35(א) ו-35(ד), והתכלית היא שמפלגה
15 לא תוכל להריץ יותר מרשימה אחת בבחירות לרשויות המקומיות. על כן, ומכיוון שמפלגת העבודה
16 הגישה הן את רשימתה של העותרת 3 והן את רשימתה של המשיבה 2, המשותפת עם סיעה של
17 המועצה היוצאת, בדין פסל המשיב 1 את רשימת העותרת 3, שכן מדובר בהפרה של סעיף 35 לחוק
18 הבחירות.

19 לא ניתן לקבל את פרשנות העותרים לפיה הגשת רשימה משותפת בנוסף לרשימה "בלעדית" אינה
20 חוטאת ללשון החוק המאפשרת הגשת רשימה "אחת בלבד". לשון סעיף 35(א) לחוק הבחירות הינה
21 ברורה וחד משמעית ולא ניתן לפרש את הסעיף כטענת העותרים. על כן, בדין פסל המשיב 1 את חתימת
22 ממלא מקום ב"כ מפלגת העבודה ברשימת העותרת 3 וכן ברשימת המשיבה 2, שכן מפלגת העבודה
23 לא הייתה רשאית להגיש שתי רשימות מועמדים.

24 בכל הנוגע לסעיף 35(ד) אציין כי אינני מקבל את פרשנות העותרים לפיה קביעת הסעיף כי "מי שחתם
25 על יותר מרשימת מועמדים אחת – חתימותיו בטלות" מתייחסת לחתימות בחירה של תומכים, זאת
26 כפי שנכתב בנספח 9 לעתירה (מכתבה של עו"ד איילת פישמן שעבדה ביחידת המפקח על הבחירות
27 במשרד הפנים, הגורס כי סעיף 35(ד) לחוק הבחירות מתייחס אך ורק לרשימת מועמדים המוגשת על
28 ידי קבוצת בוחרים). סבור אני כי הוראת סעיף קטן (ד) מחזקת את הוראות סעיף קטן (א) ובאה
29 להפחית את ה"סיכון" שאותו גוף או אותה מפלגה יגישו שתי רשימות בחירות. ההוראה לפיה "מי
30 שחתם על יותר מרשימת מועמדים אחת – חתימותיו בטלות" מתיישבת עם המדיניות הברורה העולה
31 מסעיף קטן (א) שתכליתו מניעת הגשת רשימות כפולות ע"י אותו גורם. בהתאם, יש לקבוע כי מפלגת
32 העבודה לא הייתה רשאית להגיש שתי רשימות מועמדים, זאת בניגוד לסעיף 35(א) לחוק הבחירות.

33 אינני מקבל את טענות העותרים לעניין פרשנות סעיף 35(א) וסבורני כי מדובר בהתפלפלויות לשון
34 המנסות להתגבר על לשון החוק הברורה לפיה מפלגה אינה רשאית להגיש יותר מרשימה אחת. כפי
35 שכתבתי במסגרת עת"מ (חיפה) 16-04-14434 ח'דר זידאן נ' מנהל הבחירות לראשות המועצה

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-30988 מפלגת העבודה הישראלית ואח' נ' מנהל הבחירות בעיר חיפה ואח'

תיק חיצוני:

1 המקומית כפר מנדא (14.04.2016) [אושר בבג"צ 3195/16 עלי ח'דר זידאן נ' שר הפנים (25.4.2016)]
2 "יש לפרש את סמכותו של בית המשפט להתערב בחקיקה בדרך של פרשנות משלימה, מהסוג אותו
3 מבקש העותר לעשות, בצורה מצומצמת ורק במקרים חריגים בהם התוצאה היא כזו שהדעת אינה
4 סובלת. אין זה המקרה שבפני. דווקא בענייני בחירות חייבים אנו להקפיד בכללים ברורים שידועים
5 מראש. הקפדה זו היא המבטיחה את שוויון ההזדמנויות שהוא לב ליבה של שיטת הבחירות. שינוי
6 כללי המשחק ערב בחירות, בדרך של פרשנות שיפוטית, יעשה אולי צדק במקרה פרטני ואולם פותח
7 פתח לפניו נוספות דומות, יפגע ביציבות השיטה ועלול לערער את בסיס שוויון ההזדמנויות. סבור
8 אני כי אל לו לבית המשפט, בנסיבות אלו, לשנות את כללי המשחק ובעיקר ערב הבחירות וכאשר
9 מדובר בהחלטה שהשלכותיה עלולות להיות מרחיקות לכת, מעבר למקרה הפרטני". (ההדגשות
10 במקור. ר.ש.).

11 לשונו של סעיף 35(א) לחוק הבחירות הינה ברורה ולפיה אין מפלגה/סיעה יכולה להגיש יותר מרשימת
12 מועמדים אחת. על כן, אין מקום כלל להפעיל פרשנות כלשהי ולא ניתן לקבל את הפרשנות שמציעים
13 העותרים.

14 יודגש בהקשר זה כי מפלגת העבודה טענה כי פנתה בעניין אופן הגשת הרשימות ליועץ המשפטי של
15 המפקח הארצי על הבחירות ולא קיבלה מענה ראוי (סעיף 49 לעתירה ונספח 8 שצורף). אלא שלטענת
16 ב"כ המשיב 1, שלא נסתרה בעת שטענו הצדדים בפני, עולה כי מפלגת העבודה קיבלה תשובה
17 מהמפקח הארצי על הבחירות בתאריך 20/09/2018 ונאמר לה מפורשות, באמצעות ב"כ החתום על
18 הרשימה ויועצה המשפטי, שכל גוף (סיעה בכנסת/סיעה במועצה היוצאת/מפלגה בכנסת) יכול להגיש
19 רשימה אחת בלבד בכל רשות מקומית וכי סוגיית הגשת הרשימות היא נפרדת ואינה קשורה להוראות
20 חוק המימון. על כן, היה על המפלגה לפעול בהתאם להבהרה זו ובהתאם לאמור בסעיף 35(א) לחוק
21 הבחירות ו"להריץ" רק רשימה אחת בבחירות לרשות המקומית בחיפה (וברשויות נוספות). הדברים
22 היו ברורים וידועים מראש. העותרים יכלו לפנות בהליך משפטי מתאים עוד קודם להגשת הרשימות
23 ולבקש מבית המשפט להצהיר כי עמדת המפקח הארצי על הבחירות אינה בהתאם לדין ובחרו שלא
24 לעשות כן. בנסיבות אלו יש גם בהגשת העתירה כעת יסודות של שיהוי. מעבר לכך עולה כי העותרים
25 פעלו בחוסר תום לב ובהעדר ניקיון כפיים כאשר הוגשו שתי רשימות על ידי אותה מפלגה ובעתירה
26 לא טרחו העותרים לגלות את דבר מכתב התשובה של המפקח על הבחירות שנשלח אליהם ואת
27 העובדה כי המגבלה האוסרת הגשת רשימות כפולות ע"י אותה מפלגה הובהרה להם מפורשות
28 בתשובה שניתנה להם ביום 20/09/2018, דבר המצדיק, לכשעצמו, דחיית העתירה בשל חוסר ניקיון
29 כפיים.

30 באשר לטענת העותרים כי מן הראוי היה לפסול את רשימת המשיבה 2 ולא את רשימת העותרת 3,
31 הרי שלא מצאתי מקום להתערב בקביעתו של המשיב 1 כי מכיוון שרשימת המשיבה 2 הוגשה גם
32 מטעם סיעה יוצאת, הרשימה האמורה לא נפסלה. עם זאת אעיר כי לא נעלמה מעיני העובדה
33 שהמשיבה 2 הייתה חלק מאותו מהלך של הגשת שתי רשימות מועמדים מטעם מפלגת העבודה, מהלך

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-30988 מפלגת העבודה הישראלית ואח' נ' מנהל הבחירות בעיר חיפה ואח'

תיק חיצוני:

1 שנעשה בשיתוף פעולה בין שתי הרשימות על פי הסכמים שנחתמו בינם (שגם הם לא גולו ע"י העותרים
2 לבית המשפט). משהחליט המשיב 1 כפי שהחליט לא מצאתי מקום להתערב בהחלטתו. עם זאת אומר,
3 בזהירות הראויה, כי לו היה מחליט לפסול גם את המשיבה 2 בגין חלקה בהתרחשות יתכן כי לא הייתי
4 מתערב גם בהחלטה זו.

5 בכל הנוגע לטענות העותרים באשר לתיקון חוק המימון סבור אני כי יש לקבל את טענת המשיב 1 כי
6 מדובר בחוק בעל תכלית שונה ונקודת מבט שונה ואין ללמוד פרשנות להוראות חוק הבחירות
7 מהוראות חוק המימון, זאת כאשר לשון חוק הבחירות ברורה באשר להוראה כי מפלגה/סיעה רשאית
8 להגיש רשימת מועמדים אחת בלבד [סעיף 35(א)].

9 באשר לטענות העותרים כי היה על המשיב 1 לאפשר להם לתקן את הליקוי, כפי שטוענים העותרים,
10 נקבע במסגרת בג"צ 686/78 אליעזר אבן נ' פקיד הבחירות לפתח תקווה, פ"ד ל"ב(3) 584 (1978), כך:

11 "כאשר מוגשת רשימת מועמדים שלא בהתאם להוראותיו של פרק ד' לחוק חייב פקיד
12 הבחירות להודיע לבא-כוחה של הרשימה ולממלא-מקומו על הליקוי שנתגלה ובידי
13 הרשימה האפשרות לתקן את הליקוי תוך תקופה שנקבעה בסעיף 40 לחוק. בהקשר זה גם
14 קובע סעיף 40, לגבי נסיבות משני סוגים קונקרטיים, מה ייחשב לליקוי הניתן לתיקון ומה
15 לאו.

16
17 פרט לשתי הדוגמאות הקונקרטיות שהוזכרו לעיל אין בחוק פירוט של סוגי הליקויים אשר
18 סעיף 40 מתייחס אליהם, אולם ניתן ללמוד על מהותו של הדבר מתוך מילות הפתיחה של
19 סעיף 40 שהוזכרו כבר לעיל, היינו ניתן להסיק כי ליקוי הוא בגדר כל חריגה או אי-קיום
20 של הוראות פרק ד' הדנות בהגשת רשימת מועמדים. למותר להוסיף, כי כאשר מדובר בפרק
21 ד', גם התקנות שהותקנו מכוחו במשמע, עד כאן לעניין תיקון ליקויים".

22
23 סעיף 40 לחוק הבחירות קובע כי:

24 "40. הוגשה רשימת מועמדים שלא בהתאם לפרק זה, יודיע מנהל
25 הבחירות, לא יאוחר מהיום ה-26 שלפני יום הבחירות, לבא-כוח הרשימה
26 ולממלא מקומו על הליקוי, והם רשאים לתקן את הליקוי לא יאוחר מהיום ה-
27 23 שלפני יום הבחירות, בכפוף להוראות אלה:

- 28 (1) היה בין החותמים על רשימת מועמדים מי שלא היה זכאי לבחור, ייחשב
29 הדבר לליקוי, אולם מספר בלתי מספיק של חותמים פוסל את הרשימה;
30 (2) שינוי כאמור בסעיף 35(ט) פוסל את הרשימה".

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-30988 מפלגת העבודה הישראלית ואח' נ' מנהל הבחירות בעיר חיפה ואח'

תיק חיצוני:

1 בכל הנוגע לטענות העותרים בדבר האפשרות לתקן את הליקוי סבורני כי יש לקבל את טענת המשיב
2 1 כי סעיף 40 אינו מאפשר תיקון ליקויים מהותיים המביאים לפסילתה של רשימה, והליקוי בענייני
3 אכן מביא לפסילת הרשימה העותרת.

4 פרשנות חוקי הבחירות דורשת הקפדה על דרישות החוק ומילוי קפדני שלהן, גם אם טכניות (ואבהיר
5 כי לטעמי אין מדובר בעניינינו בהוראה טכנית), זאת לשם הבטחת טוהר בחירות ותקינותן וכדי ליצור
6 ודאות, למנוע ספקות ולהעמיד את כל הרשימות המתמודדות על בסיס של שוויון, דבר שמסייע לניהול
7 תקין ומהיר של הליכי בחירות.

8 במסגרת בג"צ 6654/98 הלפרין נ' פקיד הבחירות לעיריית הרצליה, פ"ד נ"ב(5) 348 (1998), נקבע כי:

9 **"הסדרים רבים הנוגעים לענייני הבחירות הם לכאורה בעלי אופי טכני. בכך אין כדי להמעט**
10 **מחשיבותם הרבה בהגשמת התכלית של ניהול בחירות יעילות והוגנות. כפי שצוין בפרשת**
11 **חמזה הנ"ל [18] (בפיסקה 4):**

12 **"...גישת המחוקק היא לעמוד על מילוי קפדני של דרישות מסוימות על מנת להעמיד את**
13 **כל הרשימות המתמודדות על בסיס של שוויון ולקבוע על יסוד שיקולים של ודאות, ככל**
14 **שהדבר ניתן מי הם המועמדים והרשימות שישתתפו בבחירות, דבר שיסייע לניהול תקין**
15 **ומהיר של הליכי בחירות ללא ויכוחים מיותרים".**

16 ראו לעניין זה גם:

17 בג"צ 5769/93 חמזה נ' פקיד הבחירות בשעב (25/10/1993), שם נקבע כי כאשר מדובר ברשימה שלא
18 היה כלל מקום ל"קבלה" אין אנו מגיעים כלל לגדרו של סעיף 40 והיא אינה ניתנת כלל לתיקון.

19 כן ראו לעניין זה מקרים נוספים בהם נקבע כי ליקוי המביא לפסילת הרשימה אינו ניתן לתיקון:

20 עת"מ (חיפה) 18-10-24122 **מרזוק ואח' נ' מנהל הבחירות מועצה מקומית ערערה ואח'** (12.10.2018)
21 שם נקבע כי שינויים ותיקונים ברשימה יביאו לפסילתה וסעיף 40 מאפשר לתקן ליקויים מסוימים
22 בלבד. כן נקבע שם כי ליקויים שבעטיים נפסלה הרשימה אינם ניתנים לתיקון;

23 בעניין ע"ש (ב"ש) 2506/98 **אמסלם נ' פקיד הבחירות למועצה שדרות** (26.10.1998) רשימה הוגשה
24 ללא חתימתו של ב"כ מוסמך ונקבע כי מדובר בליקוי שלא ניתן לתקנו שכן רשימה שלא היה כלל
25 מקום לקבלה, אינה ניתנת כלל לתיקון מכוח סעי' 40 לחוק;

26 גם בעניין עת"מ (נצרת) 258/03 **עולמי נ' משרד הפנים** (15.11.2003) נקבע כי חתימת ב"כ הרשימה או
27 ממלא מקומו על רשימת המועמדים או על הצעת מועמד לראש רשות הינו תנאי חיוני ומוקדם והעדר
28 חתימה מוסמכת גורמת לכך שהרשימה שנמסרה אינה נחשבת לרשימה שהוגשה ולא ניתן לתקן את
29 הפגם על ידי חתימת ב"כ הרשימה או ממלא מקום לאחר שחלף מועד הגשת הרשימות;

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-30988 מפלגת העבודה הישראלית ואח' נ' מנהל הבחירות בעיר חיפה ואח'

תיק חיצוני:

1 כך גם בעת"מ (נצרת) 259/03 אטרש נ' מנהל הבחירות (15.10.2003) נקבע כי העדר חתימה מוסמכת
2 אינו בבחינת ליקוי שנפל ברשימת מועמדים שהוגשה אלא אי קיום תנאי מוקדם ויסודי שמכשיר את
3 הגשת הרשימה.

4 על כן, לאור המפורט לעיל, סבורני כי מדובר ברשימה שכלל לא היה מקום לקבלה, שכן הוגשה בניגוד
5 לסעיף 35(א) לחוק הבחירות, ולכן אין הפגם שבהגשת הרשימה בר תיקון.

6 סעיף 41א'(ב) לחוק הבחירות קובע כי:

7 "ב(ב) אין להחליף או להוסיף מועמדים ברשימת מועמדים לאחר שהוגשה, ואין
8 להביא בה שינויים אחרים, אלא אם כן הוחלף או נוסף מועמד לפי הוראות סעיף
9 36(ג) לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם),
10 תשל"ה-1975".

11

12 בבג"צ 686/78 הנ"ל נקבע לעניין שינוי סדר המועמדים ברשימה כי:

13 "סעיף-קטן 41א (ב) בא לקבוע סוף פסוק באשר לטיפול של רשימה במועמדיה, זהותם וסדר
14 הופעתם, והגיונה וצדקתה של הוראה זו ברור על פניו: חייב להיות מועד קובע אשר החל ממנו
15 מוקפאת כל התרוצצות ונהיר לקהל הבוחרים מי הם האנשים אשר מבקשים את אמונו ומה
16 הם סיכוייהם היחסיים לייצגו. חוזה אומר, משהוגשה רשימת מועמדים, הם כוחה של
17 הרשימה בכל הנוגע לטיפול בשמות המועמדים. אשר לפקיד הבחירות. הרי מסורות בידו
18 בשלב האמור עדיין הסמכויות העולות מסעיף 40 לחוק, הינו הוא רשאי לגרוע מן הרשימה
19 מועמד שלא זכאי היה לבחור, הוזה אומר יש סוג של שינוי ברשימה המותר עדיין לפקיד
20 הבחירות, אולם אין בידו סמכויות מעבר לכך, כי סדר המועמדים איננו בגדר נושא אשר ניתן
21 לטפל בו בגדר תיקון הליקויים לפי סעיף 40 לחוק, ועל-כן לא יוכל גם פקיד הבחירות להיענות
22 לדרישתה של רשימה, המבקשת לתקן את סדר המועמדים אחרי שהרשימה כבר הוגשה".

23

24 גם מהוראות סעיף 41א(ב) לחוק הבחירות בצירוף סעיף 40 וכן הדברים שנכתבו בבג"צ 686/78 הנ"ל
25 ניתן להסיק כי כאשר מדובר בליקוי מהותי הגורם לפסילת הרשימה אין מדובר בליקוי שניתן לתקנו
26 בהתאם לסעיף 40 לחוק הבחירות.

27 אשר על כן, מהטעמים שפורטו, יש לדחות את העתירה שכן היה מקום לפסול את רשימת העותרת 3
28 ואת מועמדותה של העותרת 4 העומדת בראשה, שכן אלו הוגשו בניגוד לסעיף 35(א) לחוק הבחירות.

29

סיכום:

30 פסק דין זה נחתם בכאב לב. לנגד עיני עומדת התוצאה הקשה של מניעת ההתמודדות בבחירות,
31 תוצאה שהיא קשה למועמדים ולציבור הבוחרים. "הזכות לבחור ולהיבחר היא זכות יסוד של כל אדם

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-30988 מפלגת העבודה הישראלית ואח' נ' מנהל הבחירות בעיר חיפה ואח'

תיק חיצוני:

1 בחברה דמוקרטית. '...הזכות להתמודד בבחירות היא זכות יסוד מדינית, אשר בה באים לידי ביטוי
2 רעיון השוויון, חירות הביטוי וחופש ההתאגדות, ומכאן כי זכות זו היא מן הסימנים המובהקים של
3 חברה דמוקרטית'... זכות זו אינה מוגבלת אך לבחירות הלאומיות. זכות היסוד של אדם בחברה
4 דמוקרטית משתרעת גם על זכות התושב לבחור ולהיבחר למוסדות הממשל המקומי. " [בג"צ 753/87
5 בורשטיין ואח' נ' שר הפנים, פ"ד מב(4) 462, 473 (1989). וראו גם: ע"ב 2/84 ניימן נ' יו"ר ועדת
6 הבחירות לכנסת האחת-עשרה, פ"ד לט(2) 225, 264 (1985); בג"צ 7157/95 נאוה ארד נ' יושב-ראש
7 הכנסת, פ"ד נ(1) 573, 587 (1996); בג"צ 1100/95 קאסוטו נ' ראש עיריית ירושלים, פ"ד מט(3) 691
8 (1995); א"ב 1095/15 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת העשרים נ' ח"כ חנין זועבי (10.12.2015)].
9 אלא שכגודל הזכות, כך גם מידת החובה החלה על המתמודדים, המנגנון המנהלי המפקח על
10 הבחירות, ובהמשך גם הבוחרים, לדקדק בקיום הדווקני של הוראות החוק. ההקפדה הדווקנית
11 בקיום הוראות החוק באה כדי להבטיח את תקינות ההליך, ובדרך זו את קיומן של בחירות שיבטיחו
12 שוויון בין מתמודדים ושוויון בין הבוחרים ויגנו על ההליך מפני פגיעה בזכויות הבסיסיות של כל
13 השותפים בו.

14 במקרה שהובא בפני התוצאה קשה, הן לרשימה שביקשה להתמודד, הן למועמדת שביקשה להיבחר
15 לראשות העיר, והן לציבור תומכיה והבוחרים ככלל. ואולם החובה לאכוף את הוראות החוק בקפידה
16 מובילה לתוצאה אליה הגעתי.

17 יש להצר על כך שמפלגת העבודה, והעותרים, לא מילאו אחר הוראות החוק וההנחיה הברורה של
18 המפקח הארצי על הבחירות, כפי שפורטה במכתב שנשלח אליהם, ובמקום להסדיר את הגשת
19 הרשימות בצורה התקינה והראויה בחרו לנהוג כפי שבחרו. התנהגותם, שניתן להגדירה כהתחכמות,
20 אינה ראויה בהליך החשוב ביותר בשיטת המשטר הדמוקרטית. אין אלא להצר על הדרך שבחרו ועל
21 התוצאה הקשה שנובעת מהתנהלות זו, תוצאה שלמרבה הצער הביאו על עצמם, ועל תומכיהם.

22 **בסיכומו של דבר - העתירה נדחית.**

23 העותרים יישאו בהוצאות המשיב 1 והמשיב 4 בסכום של 5,000 ₪ לכל אחד מהמשיבים. לא מצאתי
24 מקום לפסוק הוצאות לזכות המשיבה 2 שהייתה חלק מאותו מהלך בו נקטו העותרים, מהלך של
25 הגשת הרשימות הכפולות, שבוצע על פי הסכם בין הרשימות (שעליו, כאמור, לא טרחו העותרים לפרט
26 בעתירתם). בנסיבות אלו, בהיות העותרת 2 שותפה להתנהלות, לא מצאתי מקום לפסוק לזכותה
27 הוצאות משפט.

28 **המזכירות תעביר עותק לב"כ הצדדים.**

29 ניתן היום, ט' חשוון תשע"ט, 18 אוקטובר 2018, בהעדר הצדדים.

30

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 18-10-30988 מפלגת העבודה הישראלית ואח' נ' מנהל הבחירות בעיר חיפה ואח'

תיק חיצוני:

רון שפירא, נשיא

1
2